

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 4.

V Ljubljani, v saboto 15. januarja 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sredo in soboto. **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletno 1 gold. Vsaka številka stane 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvu sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

V Ljubljani, 14. januarja.

Veledcenjeni gospod urednik!

Dnevnik „Slov. Narod“ je pred kratkim pozval občinstvo, naj v njegovih predalih izrazi svoje mnenje o spravi med slovenskima strankama na Kranjskem. Reči moram, da je tak poziv nekaj nenavadnega. Čeprav sem v svojem skoraj dvajsetletnem publicističnem delovanju imel dan na dan najrazličnejše časopise pred očmi, vendar se ne spomnim, da bi kak časopis tako reševal važna politična vprašanja. Veliki politični listi imajo svoja načela, katera jim pomagajo najti tudi pravo pot v politiki. Bodisi, da so pristranski, ali oni se odločijo in potem skušajo do kazati, da je njih mnenje pravo. Ne tako „Slov. Narod“. V tem preimeditnem času noče ali si ne upa naravnost na dan, kaj on kot glasilo svojih mož misli o nameravani spravi. Zato odvarja generalno debato „pro“ in „contra“. Koliko mu bo s tem pomagano, res ne vem. Kajti kar se mu je v tem oziru doslej „dopisovalo“, to je konečno le glas posameznikov. Pravega, ljudskega mnenja, katero je zmirom treba vpoštovati, s tem vendar ne zve, ker ga zvedeti ne more. Tudi mnenja volilcev ne, do katerih se v prvi vrsti obrača, ker, kar ta ali oni volilec iz tega ali onega kraja dežele „Slov. Narodu“ sporoča, to ni, da bi bila vselej tudi res želja ali volja večine volilcev. Pa vse to „manevriranje“ bi človek še hladno prenašal, ako bi se pisalo mirno, trezno in stvarno, kakor se spodobi pri vprašanju, ki se mora naravnost vzvišeno imenovati, namreč pri vprašanju radi slovenske sprave na Kranjskem. In ker v „Slov. Narodu“, ni tako, ampak se po njem z dopisi, kojih provenienca se ne da kontrolovati, le bega javno mnenje: zato mi vest ne daje, da bi se jaz javno ne oglasil.

Prepustite mi torej, g. urednik, nekoliko prostora. Prosim ravno Vas, ker Ste se opetovano izjavili, da stojite na podlagi programa narodne stranke in se ves čas bojujete — včasih, ne zamerite, preveč burno! — za slovensko slovo.

Torej — sprava med slovenskima strankama na Kranjskem! Čital sem, da ta sprava ni dosežena, če jo po jeden veljak od vsake stranke podpiše. To je tudi moje mnenje. Strankarstvo sedaj ni le med veljaki, temveč je zanešeno žalibog v prebivalstvo vseh mest in trgov, večjih in celo malih vasij. Strankarstvo nam ne razjeda samo političnega polja, ampak tudi gospodarsko, in celo strogo literarno polje. Da se to povsodi izravna ali vsaj ublaži, to je ideal, v čegar vresničenje je treba na vseh straneh drugega duha. In ta dobri genij mora veliko let, na široko in globoko delovati, da pripravi vse slovenske kroge nazaj v spravlljivo življenje in jednotno izpolnjevanje narodovih nalog.

A treba je vendar enkrat začeti z dokazi spravljaljivega duha, treba vsaj poskusiti zblizanje tam, kjer je posebno tačas nujno potrebno in, po mojem, neizogibno, namreč na narodno političnem polju. Imejmo pred očmi, da se pri sedanjih spravnih pogajanjih gre v prvi vrsti za jednotno nastopanje Slovencev v kranjskem deželnem zboru, kakeršnega že več let ni bilo in kakeršno je bilo zadnji dve leti skoro izključeno. Kdo pa si kaj takega še naprej želi? Samo naš narodni nasprotnik, ali tisti, ki je na potu, da postane renegat, ali konečno tisti, ki čuta za narodnost nima. Vsi drugi pa moramo želiti in tudi želimo, da v kranjskem deželnem zboru zastopniki slovenskega naroda ta narod kot samosvojo politično celoto predstavljajo, branijo in jačijo, to pa posebno za tegadelj, ker imamo Slovenci jedino v tem zboru

večino, katero moremo za svojo narodnost izkoristiti, in katero bi morali izkoristiti tudi tedaj, ako bi na Kranjskem slovenska narodnost imela, kar še davno ni, popolno veljavo, izkoristiti namreč za obmejne Slovence, ki kot gole parlamentarne manjšine ne morejo doseči nobenega sklepa v prilog slovenskega naroda. Da se slovenska večina v kranjskem deželnem zboru vsaj v vseh narodnih in političnih vprašanjih vedno tudi pokaži kot večina, to je naravna želja vseh slovenski čutečih src v naši deželi in isto tudi po vsej pravici od nas slovenskih poslancev zahtevajo od nekdanjih izvenkranjski naši rojaki, ne le Slovenci, nego tudi Hrvatje, zahtevajo dandanes tembolj ker nam prav zadnji dnevi kažejo, da se tudi drugi deželni zbori v narodnih rečeh ne omejujejo na svoje kronovine! Sicer pa je tudi treba samo še omenjati, da bi složno postopanje deželnozbornih poslancev utegnulo preprečiti nadaljnje razdvajanje slovenskega prebivalstva, da bi iz teh krogov stopal mir tudi v deželi in delal za sporazumljenje mej raznimi slojevi, kar bi nam narodne zavode v deželi in izven nje povzdignilo, sploh pa nas v našem narodnem boju gmotno in moralno ojačilo. Kdo ne bi sodeloval pri poskusih, da se to doseže?

Ne bodem naglašal, zakaj zadnja leta v kranjskem deželnem zboru ni bilo tako, kakor bi bilo po povedanem v nujnem interesu slovenske politike sploh vsekako želeli. Imamo pa sedaj tri druge istine pred sabo: prvič, da so se složili slovenski in hrvatski državni poslanci; drugič, da se je notranji politični položaj s konstelacijo parlamentarnih strank vred korenito spremenil; in tretjič, da katoliškonarodni klub s posredovanjem združenih državnih poslancev sedaj ponuja narodnemu klubu v deželnem

Spomini na Galicijo.

Piše Vasilij Demkov.

(Nadaljevanje.)

Vožnja od Munkacsyja čez Beskide, tako se imenuje ta del Karpatov, je prijetna in zanimiva.

Precej od postaje Munkacsyja se prične napenjati svet in železnica se dviga vedno bolj v osrčje gor do postaje beskidske in od tod pada svet zopet polagoma proti gališki strani do postaje Lavoczne in še nekoliko dalje.

Utrujen sem bil, to je res. A ker je bilo vse natlačeno v kupeju, sem večji del noči prečul na hodniku železniškega voza in občudoval sem gorsko prirodo. Bila je krasna, svetla noč.

Ta gorska železniška proga je lepo izvedena. Predor vrsti se za predorom, vmes pa so postavljeni zidani mostovi, pod katerimi drvé gorski potoki. Neposredno pred postajo beskidsko, prvo na gališki strani, je največji predor v tem kraju. Dolg je 1847 metrov.

Železnice in gore, odete z nepreglednimi šumami, se vrste nepretrgoma skoraj dve uri. Sela so tu jako redko sejana. Svet ima nekoliko podobnosti z železniškim prelazom na Semeringu, samo da je ta visočina skromnejša in da gorovje ne kaže tiste divje romantike, kakor Alpe. Visočina v Beskidah ob tem prelazu znaša približno 1100 metrov. Tistih peščenih vrhunccev, ki jih občuduješ v Grintovcih ali Julijskih Alpah,

iščeš tu zaman, zato te pa odškoduje pogled na temne šume in sočnate pašnike; in kar daje pokrajini še svoj posebni čar, je to, da je tu še vse bolj v prvotnem stanju, kakor pa bodisi kje drugje. Ni treba iti daleč v Karpate, in že najdeš najlepši pragozd, kjer ni še nikdar gospodarila lesu sovražna sekira. In za lovce! Ej, tu ti je kraj, da se topi lovcu srce in oko pri pogledu! Kako veličastno odmeva lovski rog po teh bregovih. Tu vam je divjačina na izbero. Za dolgušca zajca se jim ne zdi vredno tratiti smodnika, le srne, divje koze in medvede pozdravljajo tod nimrodi s svojim smrtonosnim orčjem.

Bilo je proti četrti uri v jutru, ko je moja pozornost vzbudila električna luč ter me z nova zvalila na hodnik. Bili smo pri lesni žagi pred postajo Lavoczne. Na postaji Lavoczne izprežejo madjarske železniške vozove in vprežejo poljske. Vozili smo se že dolgo po slovanski zemlji, kajti tako na ogerski, kakor na gališki strani stanujejo Malorusi daleč na okrog, vendar je uradni jezik na železnicah do te postaje madjarski, od tod dalje pa poljski in nemški. Maloruski jezik ima v ruski Galiciji pač precej veljave, vendar prevladuje povsod poljščina. Sicer pa o tem pozneje kaj več.

Kakor so Ksenofontovi vojščaki klicali veselja: morje, morje! ko so po mnogih težavah in nezgodah zagledali zaželjeno morje, tako je tudi meni zaigralo srce radosti, ko sem čul

prve slovanske glasove na gališkoslovanski zemlji.

Na postaji so samo poljski in ruski, sem ter tja še nekoliko nemški napisi, in železniško osobje govori v slovanskem jeziku. Kako dobro to dé rojenemu Slovanu, ko po dolgi poti pride slednjič zopet med svoje! In tako si jih upam imenovati Rusine in Poljake kot Slovenec, saj je njih govorica vendar naši tako sorodna, da se po kratkem bivanju med njimi prav lahko z njimi porazumeš s slovenščino.

Galicija! Koga ne stresa mraz, ki šliši to ime! Že pri misli na to avstrijsko Sibirijo marsikateremu zmrzujejo ušesa in nos. Ali, vendar ni tako! Galicija je lepa, slikovita in bogata dežela. Najdeš pač pokrajine v Galiciji, kjer drobni stepni pesek mori vsako vegetacijo, najdeš tudi močvirja, kjer ni varno postaviti noge, da se ne pogrezneš v blato. Ali najdeš pa tudi pokrajine z meter debelo plastjo črne zemlje, in tak je na primer ves zahodni del Galicije, kjer rodi zemlja brez vsakega gnojenja. Tako bujnih gozdov, kakor v Galiciji, ne najdeš pri nas nikjer. Ravna je pač Galicija v večjem svojem obsegu, a vendar ima v Karpatih, ki jo obrobajo ob celi južni plati, gore, ki glede lepote ne zaostajajo dosti za Alpami.

In kaj mraz? Tudi ta ni tako hud, kakor si morebiti pri nas domišljamo. V trdi zimi je pač večkrat — nad 20 stopinj mraza, a zato imajo ljudje kože, da jim zima ne pride do

zboru spravo. Vse troje je jasno v mejsebojni zvezi. Pa če bi bilo samo to istina, da katoliško-narodni klub vabi nas poslance narodne stranke na skupno deželnozbornsko delovanje, tedaj živo zahteva interes slovenskega naroda, da se nasproti takemu pojavu zavzema dobrohotno stališče. Vzlasti program narodne stranke, na čegar podlagi smo bili izvoljeni, naravnost narakuje takšno stališče, ker dotične narodno politične zahteve se dajo dosežati jedino le po skupnem delovanju vseh poslancev. Namesto dobrohotnosti, kaj smo doslej videli? Komaj se je iz katoliško narodnega tabora prikazal politični parlament z belo zastavo, že je „Slovenski Narod“ komandiral: „Feuer“! Cela ploha krogel se je vsula na glave tistih, ki se kažejo spravoljubive, in pri tem se ni niti toliko pazilo, da bi strelji ne bili zadeli onih, ki stojé v taboru same narodne stranke. Koliko za sedaj gotovo neumestnih rekriminacij, koliko strupenih osebnostij smo morali te dni čitati v „Slov. Narodu“!

In to vse naj je priprava za akcijo, katero je oznanjal že veličastni vseslovenski shod, za akcijo, katero vsa druga slovenska glasila navdušeno pozdravljajo kot zvezdo boljše bodočnosti! Naj bi bil „Slovenski Narod“ rajši takoj izjavil, da je proti vsakemu zblizanju deželnih poslancev, kakor pa, da hoče kazati objektivnost, pri tem pa po pravih in skovanih dopisih hujska na vse strani proti pričetni spravi akciji. Ono bi bilo pošteno, to pa je nepošten način, proti kateremu mora z mano vred vsak protestovati, v kojem ni še popolnoma zadušen glas politične morale!

Toliko sem moral povedati in se zavarovati proti očitaniu, da so vsi poslanci narodne stranke zadovoljni z omenjenimi herostratskimi poskusi. Seveda sem mogel govoriti le o načelnem stališču svojem, ker mi spravi pogoji katoliško-narodnega kluba še niso znani, kakor niso znani drugim, ki bi bili radi tega tudi lahko nekoliko počakali s svojo obsodbo, če jim je do tega, da se konečno začno zboljšavati slovenskega naroda pretužne politične razmere!

Odličnim spoštovanjem

dr. Danilo Majaron,
deželni poslanec.

Nova doba.

Premišljevanja svoja hočemo razjasniti s podobo. Minulo je pol stoletja, da so naši prvi pogumni rodoljubi zasadili politično idejo slovenske narodnosti. Tla so bila rodovitna. Probudil se je narod iz zimskega spanja in napočila

živega. V jednom oziru je pa vreme v Galiciji prijetneje, kakor na Slovenskem, ker je stanovitno. Takih prememb v vremenu, kakor pri nas, nimajo tam. Osobito jesen, pozna jesen, je krasna in stanovitna in večkrat se pripeti, da do novembra ne pade prav nič snega. Potem se pa mrz in sneg sevêda držita do konca marca.

Od postaje Lawoczne vozili smo se še dobro uro v temi, vendar je bilo razločiti, da se gore polagoma odmikajo in da prihajamo vedno bolj v nizek odprt svet.

Prišedši na postajo Skole, v mestece, ki šteje poltretji tisoč prebivalcev; se je že razdanilo. Tu se neha gorski svet. Nekaj časa dalje nas spremlja ljubko gričevje, a tudi to neha pri mestu Striju.

Vedno bolj prihajamo v osrčje Galicije. Vasice z bornimi štirivoglatimi lesenimi hišicami se prikazujejo sem ter tja na obzorju in zopet ginevajo. Ravnine, take, kakor je na primer ljubljanska, ne najdeš še tu. Zemlja je valovita, a gričev in hribov, ki bi se dvigali iz tega jednakomernega zemeljskega obraza, iščeš zaman.

Vlak hiti neprestano. Ura je bila osem zjutraj, ko sem dospel do svojega cilja v Lvov, glavno mesto Galicije. Na kolodvoru pozdravili so me, kakor je v navadi v tej deželi, poleg neizogibnega in potrebnega prtljagonosca in izvoščeka tudi židovski faktorji v ponošenih cilindrih in dolgih kaftanih.

Utujen sem bil, zato le brž na voz in v mesto, da se odpočijem! (Dalje pride.)

je prva doba: doba razvoja narodnega navdušenja in vabljevih nad — bila je ta doba polna cvetja, toda sadu še ni obrodila.

To dobo politične poezije namestila je druga doba, doba trdega in resnega boja za vcepljenje narodne samozavesti in ravnopravnosti z drugimi narodi, imenujmo jo dobo zoritve absolutno-narodne ideje.

Težko breme nam nasprotnih odnošajev prenašati bodo morali še naši sorojaki v slovenskih pokrajinah desetletja in desetletja, preden se povsod utrdi ta ideja, a omagati ne smejo!

Pri nas na Kranjskem, kjer ima Slovenstvo to neprecenljivo prednost, da stanuje v kompaktni, trdno zagrajeni množini, se bliža čas politične dozorelosti hitreje, pri nas se kažejo že prvi pojavi nove, popolnoma druge in prijaznejše dobe. Mi vidimo nastopati čas, ko bo, ako smo pametni, boj za narodnost na Kranjskem končan, ko bodo proste narodne sile za drugo, nujno potrebno narodno delo, ki meri na narodov napredek v socialnem in gmotnem oziru. To je, recimo, doba našega notranjega preporoda in kulturnega stremljenja. Trdo narodno delo pri nas dozoreva in narod naj uživa sad svojega truda: narodno blagostanje.

Politična strast, ki se ravno te dni še peni, podžigana po nekaterih bojaželjnih prvkih umirajoče dobe, naj nam ne moti politične ravnodušnosti. Temu boju štejemo, opirajoč se na zdravi razum našega naroda, zadnje ure, in prej, nego mislimo, bode pri nas na Kranjskem končan boj za pojem gole narodnosti ter poklicani bomo na delo realne, plodonosne politike.

Ker se nam bliža tako važen čas, zdi se nam umestno, v posameznih člankih govoriti o nekaterih narodnih ustanovah in narodnih vprašanjih, katere nam prinese nova doba, ter kako jih obrnimo v napredek in na korist vsega in širnega Slovenstva. Dr. —r.

Izvirni dopisi.

Z Goriškega, 12. jan. „Na Dunaju nimamo nič več iskati!“, tako je poudarjal dr. Krek na shodih. In v zadnjem „Vereinsblattu“ (št. 1.) piše znani voditelj nemških krščanskih socialistov dr. Scheicher: „Es ist jetzt auch kein Reichsrath mehr denkbar“. Dva znana strokovnjaka na krščanskosocialnem polju sta se torej izjavila, da je državni zbor nemogoč. Spominjate se, g. urednik, da je prav na tem mestu Vaš dopisnik isto povedal še preden so se vršile volitve po novi volilni reformi. Vsi jugoslovanski poslanci naj si to zapišejo za ušesa. Mogoče je, da bo novo ministerstvo še poskusilo z državnim zborom, ali upanja ni nobenega, da bi prišel državni zbor do resnega dela. Škoda za trud, čas in denar! — Mogoče je, da bo novo ministerstvo predložilo novo jezikovno postavo, s katero pa ne bo nihče zadovoljen. Nova postava bo zahtevala predpravico Nemcem in Lahom, proti katerim se bodo vsi Slovani z vso silo uprli. Ko bi nova jezikovna postava pravična bila Slovanom, tedaj se uprejo Nemci. Pri sedanjem državnem zboru je nemogoče, spraviti pod streho Slovanom pravično jezikovno postavo. To lebko že danes na steno pribijemo in ni treba imeti posebnega proroškega duha.

Kaj začeti? — Oni članek „Mislimo naprej!“ v „Slov. Listu“ je vse povedal. Ako so še danes zastopniki na jugu mnenja, da s takimi predlogi ne smemo priti na dan, ker je to tam gori nekje na Dunaju — preveliko strašilo, tedaj je škoda, da eksistujemo Slovani na jugu in škoda za ves papir, katerega so pomazali vsi goreči zagovorniki Ilirije od sto let sem. Ako je vse to le sanjarija, tedaj proč z imeni, proč z zgodovino! Kdor je proti centralizmu, dosledno mora biti za nekaj družega, kar pridi na njega mesto. Ako so med Slovenci še danes taki božji volki, ki pričakujejo od severa — pravice Slovanom, tedaj jim moramo naravnost povedati, da jih iz dna srca pomilujemo. Ko bi mogli mi vendar enkrat prepričati vse merodajne osebe na jugu, da je zastoj od dunajske birokracije kaj dobrega pričakovati! Ko bi tudi sedanji državni zbor sprejel pravično jezikovno postavo, bi je birokrati ne izvrševali. Dokaz o tem naj nam bodo sodišča.

Pri sodiščih je mnogo zakonov, odlokov in razsodb, ki zahtevajo pravičnosti. Ali mislite, da se izvršujejo? Poglejte razsodbo v novejšem času, ki je bila vročena g. Gaberščku v italijanskem jeziku! Kako sijajno nam ta dokazuje resnico, da vkljub vsem zakonom nemški in laški birokrati delajo po svoje. Za nas Slovence, Hrvate in Srbe ni druge poti, kakor združiti se in odločno zahtevati narodno avtonomijo v Avstriji. Pot naših zastopnikov, ki pelje do cilja, je ona, o kateri govori „Sl. List“ z dne 31. dec. 1897. — Nemci in Lahi nočejo ničesar slišati o pravičnosti, oni hočejo ostati gospodarji, katerim naj bodo Slovani sužnji. Še o kompromisih nočejo ničesar slišati — torej — kaj je treba pomišljati? Čehi vedo, kaj hočejo imeti, Poljaki in Rusini isto, torej — zakaj bi ravno Slovani na jugu molčali in bi si ne upali besedice ziniti na merodajnem mestu?

Pred enim letom ni nihče mislil, da bode v Avstriji tako daleč prišlo, in to v tako kratkem času. Kar je bilo pred leti velika sanjarija, je zdaj pred nami gola resnica. Od vseh zaničevani in prezirani „Slov. Svet“ si danes lahko sam sebi čestita in z njim tudi tržaška „Edinost“. Važni dogodki so tu in treba bo v kratkem odločiti se, in Slovenci smo nepripravljeni! Da bi saj zadnji čas začeli na pravo stran misliti in od daleč vsaj gledati, če ne od blizu, kje je pot — ki pelje v Zagreb.

Ali bo zopet „kranjska špraha“ igrala važno vlogo, kakor ob času slavnega Gaja?!

Politiški pregled.

V štajarskem deželnem zboru so poslanci katoliške ljudske stranke odklonili izvolitve v odseke, ker nemškonacionalna večina ni hotela voliti v odsek nobenega poslanca, ki je ob enem državni poslanec in član državnozbornske večine. Izjavo katoliškega poslanca kneza Liechtensteina o izstopu iz odsekov so nacionalci vsprejeli s ploskanjem. Od slovenskih poslancev so bili voljeni gg: Žičkar v finančni, dr. Dečko v naučni, Lendovšek v peticijski, dr. Jurtela v kulturni, dr. Rozina v občinski, in dr. Srnec v železniški odsek.

Med goriškimi deželnimi poslanci laške in slovenske narodnosti so se vršila te dni pogajanja v namenu, da se snide deželni zbor in nadaljuje svoje delovanje. O vspehih pogovorov se še nič ne ve.

Rinaldini, bivši trž. namestnik, je imenovan upravnim svetnikom avstrijskega „Lloyda“. Ta službica mu bode nesla letnih 10.000 gld. Ta svotica bode poleg pokojnine že dobro mazilo za užaljeno srce. Mož bode svoje mesto izrabljal proti Slovincem.

Judeževi groši. Adrijanski odsek društva „Lega nazionale“ je daroval za kandidate učiteljstva in duhovstva v letu 1897. svoto 6537 gld. Malo časti to dela vodstvu, ki od Židov sprejema denar v gotovo namene.

Lahonska prijaznost. Slovenski pisano izjavo slovenskih tržaških dež. poslancev je župan Dompieri vrgel od sebe, reki, da je ne sprejme, ker ni pisana v deželnem — italijanskem jeziku! To se je zgodilo ob navzočnosti vladnega komisarja barona Conrada in slovenske deputacije.

V deželni zbor nižjeavstrijski je bil voljen včeraj v Josefstadtu na Dunaju kršč. socialist Weiskirchner.

Tudi Gautsch nima sreče. Gautschevo nameravano posvetovanje z moravskimi Nemci se ni vršilo, ker je poslanec Gross izjavil, da Nemci ne marajo pogajanj. Češki nemški deželni poslanci pa so imeli seje, v kateri so sklenili nadaljevati opozicijo.

V češkem deželnem zboru zopet zvonec nosi Wolf in pozivlje k obstrukciji, ako se precej ne odpravijo jezikovne naredbe. Čehi so do skrajnosti prijateljivi, a kmalu bode struna počila, ker jo Nemci le preveč nategujejo.

Shod Slovanov na Dunaju bode jutri zaradi znanega nasilstva, da naj se v vseh nižjeavstrijskih šolah poučuje samo v nemškem jeziku. Shod bode, ako ga kdo ne prepreči, impozanten. Vršil se bode v dvorani Gschwandner.

Nemažarski narodi na Ogerskem bodo poslali cesarju spomenico, v kateri ga bodo prosili, naj ne potrdi zakona o pomažarevanju nemažarskih krajevnih imen. V spomenici se navaja, da ima 10 milijonov duš samo 1 poslanca in da Madjari delajo Slovanom sploh grozne krivice.

Židovstvo v Galiciji. Od l. 1873. do 1894. je bilo v Galiciji na dražbi prodanih 49 000 kmetij, katerih so 68 odstotkov pokupili Židje. Tovarne za užigalice v Stanislavu, Kolomeji, Striju, Bolehovu in Skolah so izključno v židovskih rokah.

Črna Gora kraljestvo. „Malim Novinam“ se piše s Cetinja, da Črna Gora postane kraljestvo, Ranko Tajsic, bivši vodja srbskih radikalcev, pa prvi minister. Pomni je, da črnogorski knez ničesar ne dela brez privoljenja Rusije. Nad Milanovo politiko so Rusi zelo nevoljni.

V francoski zbornici je bila dne 13. t. m. debata o oproščenem Esterhazyju. Književnik Zola se je v posebnem pismu potegnil za Žida Dreyfussa in obsojal vojno ministerstvo, da je krivično. Vojni minister je opravičeval svoje postopanje in izrekel, da se bode proti Zoli sodno postopalo. Zbornica je s 313 glasovi proti 141. glasom izrekla zaupanje vladi. Zolovo pismo se je v tisočih in tisočih izvodih razdelilo med narod. Zolo je ta politični boj tako utrudil, da želi iti v pokoj na Laško. Večina francoskih časnikov piše proti njemu, tudi dijaki demonstrirajo proti njemu.

V Parizu je prišlo pri instalaciji novega predsednika „Instituta de France“ do pojavov simpatij za Čehe. Navdušeno se je napivalo plemenitemu narodu češkemu. Slikarja Brožika so poljubovali.

Domače novice.

Osebnosti. Drugi namestnik ljubljanskega župana je za leto 1898. mag. svetnik g. Ivan Šešek. — Gosp. Ivan Milan Hribar, sin ljubljanskega župana, je bil danes 15. t. m. na graškem vseučilišču promoviran doktorjem prava. — Od vetniški izpit je položil 11. t. m. g. dr. Fr. Tomišek z odliko.

„Slov. Narod“, ki ni vprašal niti dopisnikov, niti volilcev za svet, ko se je sklenila zveza z Nemci, se sedaj oklepa vsake bilke, da bi ohranil razpor med Slovenci in da bi se mogel njegov šef še dalje ujkati na škodo naroda v naročju renegata Schwegelna. Z najetimi iz zivalnimi dopisi je hotel podkuriti poslance katoliško-narodne stranke, da bi bili vzrasli, in da bi on mogel potem kazati: „Glejte napadajo nas, je že sloga negročča!“ A tu se je opekeli! Katoliško-narodna stranka je ohranila občudovanja vredno samozatajevanje. Vseč bi mu bili tudi javni shodi, kjer naj bi se govorilo o slogi in neslogi, a le ne zdaj, pravi „Narod“, ko pogajanja obeh klubov še nimajo uspehov. In zakaj ne zdaj? Zato ker se nadeja za neuspehe pogajanj poskrbeti s svojim „narodnim“ kanonom vsaj za zdaj, za časa tega zasedanja dež. zbora. Potem, si misli, naj se pa vrše shodi, če se hočejo, saj so itak do prihodnjega zbora brez pomena, in čez leto se bode že kakó naredilo, da se zveza z Nemci še ne razbije. Kdo si upa trditi, da duša tej izdajalski politiki ni dr. Tavčar? Kdo nam more reči, da smo mi delali dr. Tavčarju krivico, ko smo za časa pokazali nanj in na njegov list kot na glavni vir nesloge? Omenimo naj še, da Slovencem najbolj sovražni listi, kakor „Tagespost“, „Gratzer Tagblatt“ in „Neue Freie Presse“, za triumfatorično pišejo, da sloge med Slovenci ne bo. Kaj pomenja rajanje našega sovražnika družega, kot našo škodo? In vendar „Slovenskega Lista“ in drugih listov klice k slogi včerajšnji „Narod“ imenuje — fraze!

„Soča“ piše: „Mi rotimo kranjske rodoljube, naj bi opustili osebnosti in se sporazumeli za vse glavne akcije, katere obmejni Slovenci z vso pravico pričakujemo iz središča Slovenije, ako hoče res to biti! — „Narod“ priobčuje glasove pro in contra iz ljudstva. Prvi članek contra jako obžalujemo, da je izšel. Vsekakor pa bi se moral člankar podpisati, da bi vedeli, koliko važnosti mu je pripisovati, ker ni vsejedno, ali

ga je spisal n. pr. g. dr. Tavčar, ali kak ljubljanski kovač. — Dovolili bi si še opomnjo, da je veliko resnic, katerih ne kaže obešati na veliki zvon.“

Deželni zbor kranjski bode imel prihodnjo sejo v torek dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Regulacija ljubljanskega mesta je v nekaterih delih prav srečna in praktična, toda opozarjati moramo tudi na občutne napake. Dovoljeno delo mestni načrt nikakor ni, sem ter tja mu manjka popolnoma vodilnega načela. Le oglejmo si, kako je ponesrečena regulacija okolo Wolfovih ulic v prometnem in arhitektoničnem oziru! O Starem trgu se še govoriti ne upamo, tam se ujemajo nove hiše glede lepote in oblike kakor različne vrste pasjega plemena. Toda o tem še pri drugi priliki. Najnujnejša je ureditev mestnega načrta, ki eksistira sedaj le v površnosti glede višočine in arhitektonike. Kdor se potruži na Grad, videl bode, da rastejo na najrazličnejših krajih iz zemlje večinoma visoke hiše, nikjer se ne rezervira prostor, na katerem bi se zamogle zidati male, jednonadstropne rodbinske hiše z vrtiči, kakor imajo to v drugih mestih. Če se to kmalu ne zgodi, bode simetrija za ve komaj nemogoča. Sploh so arhitektonične določbe za posamezne mestne kraje nujno potrebne. Pričakujemo, da pride ta zadeva v mestnem zboru najhitreje v razgovor.

Drobne novice. Dne 12. jan. je pogorela Sušteršičeva hiša v Črni Vasi na Mahu. — Mariborsko okrožno in okrajno sodišče sta dobili samonemške (!) pečate. — Mestna hranilnica ljubljanska je dosegla 5 milijonov gld. prometa. — Novemu listu slovenskih goriških delavcev je ime „Delavski Prijatelj“ in list velja na leto 60 kr. — Ustrelil se je 13. t. m. na cesti na Rožnik 40letni hlapec Ignacij Koderman. — V zagorskem premogokopu je padel Alojzij Križnik z vozičkom vred v rov in se ubil. — Slovenski trgovci z lesom v Savinski dolini name-rayajo ustanoviti posebno banko s sedežem v Mariboru — Italijanski kolodvor v Pontebi, zgrajen od lesa, je včeraj pogorel. — Mlada trgovska obrtna zadruga v Gorici ima že blizu 1000 deležev, 16.000 gld. hranilnih vlog, in 15 000 gld. odprtega in nedotaknjene kredita. — Braslovška občina na Štajarskem je bila pred nedavnim časom vzgledno narodna, sedaj pa, ima med 24 odborniki le 1 odločnega narodnjaka. Tako Slovenci nazadujemo! — Gospodarski shod se vrši 23. t. m. v Mozirju. — Mariborskim županom je bil zopet voljen Albert Nagy. — Znanstvena in popularna predavanja bode prirejela v Ljubljani „Katoliška družba“ v zvezi z „Leonovo družbo.“

Slovensko gledališče. Danes zvečer „Mamzell Nitouche“. V nedeljo 23. januarja „Čarovnica pri jezeru“ na korist režiserja g. Inemannna.

Javno vprašanje. Žarnice za električno luč dobivajo se v tovarni po 35 kr. komad. Za to ceno dobile so se za deželno bolnico. S kako pravico prodaja žarnice urad za električno razsvetljavo komad po 1 gld. in 1 gld. 10 kr.?

Trgovsko ministerstvo je v sporazumu s finančnim in notranjim ministerstvom izdalo naredbo, s katero prepoveduje krošnjarstvo v ljubljanski okolici.

„Die Wacht am Rhein“ pojó po Ljubljani kazinski gostje, ko se vračajo po noči domov. Policija s temi izzivači menda vendar ni sporazumljena!

Shoda v Idriji in Sp. Idriji imata jutri drž. poslanec č. g. dr. Jan. Ev. Krek in dr. Ig. Žitnik

Nekaj za ljubljanski obč. svet. Piše se nam: „Filharmonično društvo v Ljubljani je torej odbilo porabo bodoče mestne godbe v Ljubljani. Občina daje temu društvu znatno letno podporo. Naši odločno narodni mestni očetje naj v bodoče to podporo črtajo iz proračuna ter jo naklonijo — mestni godbi ljubljanski. Zob za zob!“

V institutu Irme Huthove v Ljubljani je slovenskim deklicam strogo prepovedano govoriti v materinskem jeziku. Podučuje se sicer par ur tudi slovenščina, a te urice so le pesek v oči. Tako piše „Slov. Narod“. Upamo, da bodo te besede zalegle onim, katerih se tičejo.

Sloga na Goriškem. „Primorski List“ piše: „Na četrtek 20. t. m. je sklican občni zbor političnega društva „Sloga“, katerega naj bi se po našem mnenju udeležili društveniki v kolikor mogoče obilnem številu. Kdor ni še pristopil temu za naš narodni razvoj in mnogostranski napredek važnemu društvu, naj stori to do tedaj; in kdor je zaostal z letnino 50 kr., naj poravnava svoj dolg prej ko prej, da se mu ne bodo kratile članske pravice. Društveni denarničar je g. Valentin Kancler, učitelj in hišni posestnik, ulica Boschetto št. 10. Na tem občnem zboru treba, da se goriški Slovenci tesneje združimo, kajti časi so resni in zahtevajo združeno moč vsega naroda, da se v bran postavi sovražnim navalom, ki pretijo vzeti mu vero v večnost, njegovo premoženje in narodni obstanek. Treba, da na tem občnem zboru volimo odbor, ki društvo poživi in spravi v tok z modrimi ukrepi one moči, ki zdaj spijo in le čakajo, da jih kdo vzdrami ter jim odkaže torišče, na katerem jim je delovati. Ožje združenje je po našem mnenju mogoče; od naše strani mu ne delamo nikake ovire. Nikdo ne more trditi, da smo manj narodni ko drugi, ali manj odločni v brambi narodnih pravic ko kdor koli. A enako se zatrjuje od druge strani, da stoji na podlagi katoliških načel ter da je vedno pripravljena potegniti se za svobodo cerkve in za svetinjo katoliške vere. Tedaj smo skupaj, ako je vse tako! Ožje združenje nam olajša sedanjí predsednik, o katerem smo prepričani in ne dvomimo da stavi v prvo vrsto katoliško vero in da se bori z vso odločnostjo za pravice svojega naroda. Naj bi ne bile te naše besede klic vpijočega v puščavi; marveč padle naj bi na rodovitna tla in naj bi pognale nam prepotreben sad: konečno popolno spravo in združenje v načelih, namenih in dejanju.“

Ptujski občinski svet je sklenil, da se ptujska nižja gimnazija popolni v višjo gimnazijo, da se pa poddržaviti ne sme, ker se je potem bati, da bi se poslovenila.

Mariborska škofija šteje 502.145 prebivalcev, 404 svetnih, 40 regularnih duhovnikov, 219 župnij, 139 nameščenih in 55 praznih kapelanj.

Celjski kazinotje se hudo jeze nad „kreaturo“ Wolfom in njega pristaši, ker je sedaj zaradi znanega dogodka na Silvestrov večer, ko se je drznil ropotulja Wolf proti Nj. Vel. cesarju žaljivo govoriti, prepovedano oficirjem biti član kazine in tja zahajati. Pred kratkim so še peli Wolfu hozana, sedaj ga pa preklinjajo. Sic transit gloria mundi!

Nova domača kiparska tvrdka se je, kakor naznanja inserat v današnji naši številki, že ustanovila v Novem Mestu. Gg. Antona Rovška in Frana Cibra priporočamo najtopleje vsem zavednim Slovencem. G. Anton Rovšek je brat znanih domačih umetnikov bratov Rovškov. Podpirajmo pošteno delo domačih rok!

Društva.

Drugi koncert „Glasbene Matice“ z dne 12. t. m. se je izvršil v znamenju Beethoveneve junaške simfonije „Eroica“ op. 55., katero delo se šteje za steber orkestralne glasbe. Uvrstitev tega veledela klasične smeri v vzpored koncerta „Gl. Matice“ je ceniti, ker je isto smatrati za sredstvo k napredku, dasi ni bilo najti pri reprodukciji dela zadostne oduševljenosti in umetniške korektnosti Karola Bendla balada „Sveti večer“, široko in mogočno zborovo delo, zgrajeno na nežnem, poezije polnem besedilu, torej mestoma v kričečem nasprotju s poslednjim, ima vsa svojstva, da ugaja. Na melodijah bogati lirik Bendl je hkrati i rutiniran i vspešen dramatik in podaje tako v svoji baladi vsega dosti, kar zamore vplivati, zanimati in zabavati. Izvrševanje tega dela je naporno in je bilo pri koncertu prav dobro občutiti, da ni zmogel zbor, tem manj pa pričo predolgega vzporeda utrujeni orkester vseh težkoč. Pogrešati je bilo pred vsem noblese, tako v podajanju skladbe kakor tudi v glasovnem materijalu. Solisti niso zadoščali, ker ne opravičuje že sama spretnost v petju k solističkim nastopom pred orkestrom. Nastop virtuozna na violoncellu, gospoda Julija Juneka, v Saint-

Saënsovem koncertu op. 33. je bil jedini nekajeni vžitek celega koncerta. S toplim in pristranim, globoko občutenim izrazom predstavil se je gosp. Jünek kot inteligenten glasbenik. In ker obvlada svoj instrument i v tehniškem oziru sigurno in elegantno, je opravičeno živo odobravanje, s kojim je izražalo občinstvo svoje simpatije in svojo zahvalo na podanem vzornem izvajanju. Saj je in ostane popolen vseh vselej odvisen od resnosti umetniškega stremjenja in od mere spoštovanja, kolikor je nakloni vzvišeni svoji nalogi oni, ki hrepeni po slavi umetnika.

— oe. —

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda peča se resno z vresničenjem ideje, katero je pri lanski glavni skupščini sprožil gosp. dr. Valentin Krisper, naj bi se letos priredile v Ljubljani velike slavnosti v korist družbenemu fondu. Želimo, popolnega uspeha!

Izlet v Zagorje ob Savi priredi jutri dne 16. t. m. odbor „Slovenske krščansko-socialne delavske zveze iz Ljubljane. Udeležniki se odpeljejo z vlakom ob 2. uri 52 minut popoldne. Vožnja velja v III. razredu 1 gld. 75 kr. za tja in nazaj. Gostje dobro došli! — Odbor.

Vabilo k zabavnemu večeru, katerega priredi „Katoliško delavsko društvo“ v Zagorju ob Savi v nedeljo, dne 15. januarja 1898. v „Domu“ ljubljanskim bratskim gostom na čast. Vspored: 1.) Pozdrav došlih gostov: a) v besedi, b) po „društvenem orkestru“. 2.) Veseloiga „Snegulčica in škrajte“. 3.) Iz prijaznosti nastopijo gospice V. Dettelova, Hanakova, Hiltyjeva in Lorgerjeva s citiranjem. 4.) Prosta zabava po I. Zagorskem pevsko-tamburaškem zboru „Zarja“. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina za ude in neude 10 kr. K obilni udeležbi uljudno vabi — odbor.

Občni zbor slovenskega pevskega društva „Ljubljana“ se bode vršil jutri popoldne ob 2. uri v društveni sobi v „Narodnem Domu“.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani bode imelo 31. januarja 1898 l. ob 4 uri popoldne v društveni pisarni Kongresni trg št. 17 svoj VI. občni zbor.

Javno predavanje priredi „Slovenska kršč. soc. del. zveza“ v Ljubljani v četrtek dne 20 t. m. ob 7. uri zvečer v veliki dvorani „Katoliškega Doma“ na Turjaškem trgu. Predava drž. poslanec č. g. dr. Jan. Ev. Krek o našem pravu in združni organizaciji. Po predavanju prost razgovor o stvari.

Občni zbor „Muzejskega društva“ bode dne 31. januarja 1898. zvečer ob 6. uri v bralni

sobi Rudolfini v Ljubljani. Volil se bode nov odbor. K obilni udeležbi vabi društveno predsedništvo.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani je v treh letih svojega obstanka izplačalo svojim članom nad 3000 gld. podpore. Koliko podpore so pač ljubljanski socialni demokratje izplačali svojim sodrugom?

Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so poslali od 1. do 14. januarja 1898: Gdč. Franjica Smid na Gašteju pri Kranju iz društvenega nabiralnika 5 gld. 50 kr. — Gdč. Ljudmila Roblek v Litiji 100 gld. kot čisti dohodek slovenskih razglednic s podobama Prešerna in Vodnika, a s prošnjo, da se vpišejo kot pokroviteljice „Litijske Slovenke“, katere bode zastopal g. notar Luka Svetec. — Ženska podružnica v Kamniku 3 gld. 75 kr. po g. blagajničarici T. Karolnik. — G. Fr. Cukjati v St. Gotardu 1 gld. 1 kr. iz nabiralnika — Mohorjani v Begunjah 5 gld. po č. g. župniku Košmelju. — Vesela družba učiteljev in njih prijateljev za „pogled v nedolžno oko“ po g. Schmoranznerju v Celju 2 gld. 3 kr. — G. T. S. v Ljubljani 1 gld. — Mariborska podružnica 16 gld. 84 kr. in sicer so 8 gld. 13 kr. nabrali „Vandrovčki“ ob kresu pri Sv. Urbanu in 8 gld. 71 kr. se je skupilo za dva dobitka na Silvesterski veselici. — Podružnica v Škofji Loki 28 gld. — Č. g. Jos. Regen, župnik na Vojskem, 1 gld. 50 kr. — Sl. „Konsumno delavsko društvo v Ljubljani“ iz nabiralnika 2 gld. 23 kr. — Podružnica v Vipavi 1 gld. 10 kr. iz nabiralnika pri g. Perhavcu. — Po „Slovincu“ od g. Perdana kot skupilo družbinih vžigalic za novo leto 100 gld. — Po g. V. Legatu v Celovcu v „Mitu“ nabranih 245 gld. 64 kr. — Podružnica v Škofji Loki 28 gld. kot odkupnino za novoletna voščila. — Podružnica v Cerkljah po g. blagajniku Hočevarju 47 gld. 58 kr., to je udnine 39 gld. 58 kr., ostalo so pa darovali o prililki državnozbornske volitve gosp. vodje Zupana pristaši: Jože Jenko 1 gld. 50 kr., Jože Hacin 1 gld., A. Vavken 1 gld., Fr. Borštnik 50 kr., J. Likozar 10 kr., Aleš Jenko 1 gld., Ivan Pavlič 1 gld., Val. Selan 20 kr., M. Likozar 1 gld., in Brniški gostač 70 kr. — Gdč. Trtnikova v Ljubljani 2 gld. mesto venca na grob gdč. Rantove v Pelhovem Gradcu — Srečna zakonska dvojica za novo leto 2 gld. — Slovenci, zidajmo naprej v složnem bratoljubju naš dom! Živeli podporniki!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Nova civilna pravda.

Postopanje pri sodiščih prve stopinje.

A. Pri sodnih dvorih

Pravdanje se prične z vložitvijo tožbe, ki se imenuje v novem zakonu pripravljalni pismeni sestavek, ker mu je določen namen, sodniku stvarino za pravdo pripraviti. V tem se-

stavku so v prvi vrsti navesti dejstva, na katera tožnik svoje zahteve opira, potem so ponuditi dokazila, s katerimi hoče dejstva dokazati in staviti določeni zahtevki. Ako je pa pristojnost sodišča od vrednosti spornega predmeta odvisna, napovedati je v sestavku tudi določno visokost zneska.

Do zdaj je veljalo načelo, da je v jedni tožbi samo jeden predmet zahtevati, novi zakon pa dopušča, da se sme več spornih predmetov proti istemu tožencu z jedno tožbo vložiti, ako je za vse zahtevke isto sodišče pristojno, in ako se more uporabljati ista vrsta postopka. Tako je n. pr. dopuščeno proti istemu tožencu v jedni tožbi zahtevati plačilo skupila in pa najemščine, nikakor pa ne plačilo skupila in pa razveljavljenje zakupne pogodbe.

Kadar je tožba, oziroma pripravljalni sestavek sodišču predložen, ga reši sodnik s tem, da odredi takoj dan za ustno razpravo, tožba se dostavi strankama s to rešitvijo, in sicer tožencu v lastne roke, ali pa v roke za prejetje manje tožbe izkazanega pooblaščenca oziroma prokurista kake tožene tvrdke.

Z vročitvijo tožbe je pravda uvedena, in to ima sledeče pravdne nasledke:

- poslednjo tožbo z istim zahtevkom, kakoršnega ima uvedena pravda, je zavrniti uradoma ali pa vsled dotičnega predloga;
- toženec sme pri istem sodišču do konca ustne obravnave nasprotno tožbo vložiti in
- tožnik ne sme sam tožbe premeniti, ne da bi toženec v to privolil; nasprotno pa sme sodišče premenitev privoliti. Tožba je pa le tedaj premenjena, ako se tožbeni naslov premeni.

Dopuščeno je tožniku tožbo nazaj vzeti do pričetka prve razprave, in ako toženec k tej ne pride, tudi še na dan obravnave.

Na dan vsled tožbe odredjene prve razprave, katero vodi predsednik dotičnega senata sam ali pa po njem naročeni sodnik, sprejemajo se priznanja strank in odpovedi tožnika, ter poskusi o pravdi pogodbo skleniti, in razpravlja se edino le o zavarovanju pravdnih troškov, o dovolitvi premena tožbe, o zavrnitvi tožbe, ker kaka stranka nima pravice pravdati se, ali ker pooblaščenec ni izkazal pooblastila.

Pri tej prvi razpravi napovedati so pa tudi ugovori, da je pravda nedopustna, da je slučaj že pravokrepno razsojen, ali pa, da je dotična tožba že uvedena, in da sodišče ni pristojno.

(Dalje pride.)

Somišljeniki! Agitujte za „Slovenski List“! — Pridobivajte novih naročnikov!

== Domača tvrdka! ==

Podobarska delavnica Antona Rovška in Frana Cibra v Novem Mestu.

Ljubljanska cesta (prej Gosposke ulice) št. 42 pri vhodu iz glavnega trga.

Prečastitim cerkvenim predstojništvom udano naznanjava, da sva 15. januarja t. l. **otvorila** v Novem Mestu

podobarsko delavnico,

katero si dovoljujeva tem potom priporočati. Ker sva se v c. kr. strokovni šoli za lesno industrijo v Ljubljani in na potovanju po Švedskem, Nemškem, Ogerskem in Slavoniji strokovno temeljito izobrazila, mogla bodeva izvrševati umetniško dovršena dela. Priporočava se za izvrševanje vsakovrstnih

10 (3-1)

umetniško dovršenih oltarjev

od lesa v poljubnem slogu, kipov in svetniških soh od gipsa, ali lesenih, spovednic, klečal, leo, misijonskih, poljskih in raznih razpel, svetih križevih potov itd.

Oltarne skupine od gipsa ali lesa

izvršujeva kar najnatančneje po pravilih plastike istotako križeva pota iz iste tvarine.

➔ Sprejemava tudi popravila starih del. ➔

➔ Cene so nizke, primerne okusnemu, natančnemu delu. ➔

Odičnim spoštovanjem

Anton Rovšek in Fran Ciber.

== Svoji k svojim! ==

Ormoška posojilnica

obrestuje tudi po novem letu hranilne uloge po

5 odstotkov

brez odbitka novega rentnega davka. 11 (3-1)

Andrej Rovšek,

kipar in izdelovatelj altarjev,

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 34,

priporoča

12 (3-1)

svojo delavnico

vsem preč. cerkvenim predstojništvom in vsem ljubiteljem domače umetnosti.

Pripoznavo umetniško dovršena dela.